

KINNITATUD

Ahtme Kunstide Kooli direktori
27.juuni 2025.a
Käskkirjaga nr 3-3/50

KUJUTAVA KUNSTI ÕPPEKAVA 83344

ÜLDOSA

1. ÕPETUSE KIRJELDUS

Kujutava kunsti õppekava kirjeldab Ahtme Kunstide Kooli ettevalmistuskursuse, põhiõppe ja lisaõppe õppe eesmärgid ja õpitulemused ning õppetöö korralduse põhialused. Õppekava koostamisel on lähtutud huviharidusstandardist, huvikooli seadusest ja kooli põhimäärusest. Õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest. Õppekavaga on võimalik tutvuda kooli koduleheküljel.

Sisseastumiskatsed saavad sooritada kõik Kohtla-Järve linna elanikeregistrisse registreeritud lapsed, kes on 1. novembri seisuga vähemalt 10-aastased. Kui laps elab ametlikult mõnes teises omavalitsuses (nt Jõhvis või Sillamäel) aga soovib õppida Kohtla-Järvel, siis peab tema elukohajärgne omavalitsus andma kirjaliku nõusoleku ja kinnitama, et katab sellega seotud kulud. Ettevalmistuskursusele võtame õppima 9.aastaseid õpilasi ilma sisseastumiseksamita. Ettevalmistuskursusel on võimalik õppida ühe aasta.

Põhiõpe kestab viis aastat.

Lisaõppes on võimalik õppida kuni neli aastat.

Õppeaasta ja koolivaheajad on üldhariduskoolides kehtestatud aegadel.

Õppeaasta on jaotatud kolmeks trimestriks.

II-IV õ.a lõpus on kontrolltööd joonistamisel, maalimisel, vormiõpetuses ja kunstiajaloos.

V õ.a lõpus on eksamitööd joonistamisel, maalimisel ja vormiõpetuses ning kontrolltöö kunstiajaloos.

Põhiõppe lõpetajad teevad koostöös juhendajatega lõputööd. Õppeprogrammi täitmiseks tuleb valmistada ning kaitsta lõputöö kompositsiooni aines. Lõputöö eesmärgiks on anda õppijale võimalus demonstreerida erinevaid koolis omandatud oskusi ning rakendada neid oskusi vabalt valitud teemal teostatavate isikupäraste teoste loomisel.

Lõputöö juhendajad on kursuse õpetajad.

Lõputööde hindamisel võetakse arvesse õppija kunstialaste oskuste valdamist, väljendusoskust, isikupära, loovust, personaalset arengut ning tööde teemakohasust.

2. ÕPETUSE EESMÄRGID

Põhiõppe eesmärk on toetada õppijate loomerõõmu ja soovi oma oskusi ning isiksust süstemaatiliselt arendada. Põhiõppes on võimalik süvitsi tegeleda erinevate kujutava kunsti alaste distsipliinidega, milleks on joonistamine, maalimine, vormiõpetus, skulptuur, kompositsioon ning kunstilugu. Kõigis vanuseastmetes on läbivaks teemaks inimese ja teda ümbritseva keskkonna tundmaõppimine.

Õppe läbiviimisel peetakse silmas võimalust arvestada iga õppija võimeid, loovust, huvisid ja

individuaalseid iseärasusi.

Kujutava kunsti õpetuse ülesandeks ja eesmärgiks on :

- laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine,
- õpilaste kultuurihuvi süvendamine,
- silmaringi avardamine,
- professionaalse kunstihariduse õppeks tarviliku alushariduse andmine,
- kohaliku kultuurielu edendamine Eesti kultuuritraditsioonide alusel,
- kõrgkunsti vahendamine,
- olla kättesaadavaks lüliks haridussüsteemis kõigile kunstiandeid omavaile õpilastele.

3. AINETE LOETELU

Õppeained	EELKOOL	Põhiõpe					Lisaõpe*
		I õ/a	II õ/a	III õ/a	IV õ/a	V õ/a	
		noorem aste		vanem aste			
Joonistamine	1	2	2	2	2	2	1
Maalimine	2	2	2	2	2	2	1
Kompositsioon	2	2	2	2	3	3	2
Vormiõpetus	2	2	2	2	2	2	2
Kunstiajalugu	-	-	1	1	1	1	-
Kokku tunde	7	8	9	9	10	10	
Kunstipraktika	-						

1. Numbrid tabelis näitavad nädalatundide arvu.
2. Õpperühmade suuruse kehtestab Kohtla-Järve Linnavalitsus.
3. Lisaõppele võetakse õppima eriti edukaid õpilasi ja gümnaasiumide õpilasi, kes soovivad jätkata kunstialast haridust kõrgemates õppeasutustes.
4. Tunniplaanis ette nähtud tundide üldarvust peab 30 % olema kaetud võimalusega kasutada modelle.
5. Õppepraktikal süvendatakse õpitut eri miljöös: looduspildid, linn jne.
6. Tärniga märgitud osa õppekavast rakendatakse kooli võimaluste olemasolul.
7. Põhiõppe tundide maht kogu õppeperioodi jooksul kokku 1610 tundi.

4. JOONISTAMISE AINEKAVA

4.1. ÕPETUSE EESMÄRGID

Ainekava algab joonistamise tähtsuse selgitamise ja selles peituvate loominguliste võimaluste avamisega. Esitatakse ülevaade inimese kujutava tegevuse ajaloolise arengu põhietappidest ja joonistamisest kui tasapinnalise kujutamiseviisi alustest.

Jätkatakse põhiliste joonistusvahendite, -materjalide ja -võtete tutvustamisega. Igal uuel etapil lisanduvad uued probleemid põhimõttel: kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale. Juba

omandatud teadmisi ja oskusi kasutatakse keerukamate ülesannete lahendamisel. Korduste vältimiseks on igal kursusel nimetatud vaid need teemad, mis lülitatakse õppekavva esmakordselt.

4.2. EELKOOLIA AINEKAVA

Aine maht 35 õppetundi õppeaastas.

Õppeaine eesmärk on arendada õpilaste fantaasiat ja kujutamisoskust, võimaldada erinevate tehnikate ja kujutamiskiiside katsetamist ning peamiste töövõtete harjutamist.

Eelkoolis saab laps ettevalmistuse astumaks põhiõppesse.

Õppe kavandamisel lähtutakse õppekava üldteemast ja läbivatest teemadest.

Keskendutakse põhivõtete omandamisele, silma täpsuse treenimisele, analüüsivõime ja kujutamisoskuste arendamisele. Katsetatakse erinevaid lähenemisi, tehnikaid ja formaate. Ülesanded natüürmordist portree ja figuurijoonistusele, vahenditeks grafiit- ja värviline pliiats, õli- ja kuivpastell, süsi.

Õppeaasta lõpetanu:

- on tutvunud erinevate materjalide ja töövahenditega;
- on harjutanud värvide komponeerimist ning nende abil meeleolu väljendamist;
- oskab pöörata tähelepanu kujutatava iseloomulikele joontele;
- rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- kasutab materjale ja töövahendeid otstarbekalt.

Tööde teostamise tehnikad, materjalid ja töövahendid valib õpetaja vastavalt õppesisule, lähtudes konkreetse grupi huvidest ja jälgides õppe mitmekesisuse printsiipi.

4.3. PÕHIÕPE NOOREMA ASTME AINEKAVA

4.3.1. I õppeaasta (I kursus)

Aine maht 70 õppetundi õppeaastas.

Õ p p e s i s u

Graafiline märk ja selle omadused. Graafilise märgi tekitamise kiisid. Märki dünaamika, rütm ja väljendusrikkus. Tasapinnalise kujutamise spetsiifika. Ruumiillusiooni loomine.

Põhiliste joonistusvahendite, - materjalide ja -võtetega tutvumine. Paberiliigid, paberi valiku sõltuvus joonistusvahenditest ja töö kestusest. Paberi formaat, selle vastavus motiivile. Standardformaadid. Erinevate formaatide kasutamine. Püst- ja põhiformaat. Pliiatsid ja nende märgistamispõhimõtted. Süsi, souss, sangviin, pastellid, kriidid jm. joonistusvahendid. Kustutuskummid ja nende kasutamine joonistamisel. Suled ja tuss.

Õigete joonistamisharjumuste ja -võtete omandamine. Joonistamiskoha valik ruumis ja väljas.

Distants objektist. Joonistustlaua (stafelei, kolmjala jm.) kasutamine. Joonistamine seistes ja istudes.

Õige keha- ja käeasend. Käeharjutused, Kõunarvarre, randme ja kämbla kasutamine joonistamisel.

Käe surve teadlik reguleerimine. Nägemisväli ja pildipind. Käe ja silma koordineerimine.

Mõõtmiskiisid ja -vahendid.

Joonistuse ülesehituse aluste omandamine. Joonte orientatsioon (vertikaal- ja horisontaaljooned, sirg- ja kõverjooned). Joonte kvaliteet. Joonetugevus väljendusvahendina. Pidev- ja katkendjoon.

Vaatepunkt - asukoht kujutatava .suhtes ja selle valik. Kadreerimine. Silmapiiri määramine.

Pildipinna jaotamine osadeks. Esemete ruumilise paiknemise analüüs ja ruumisuhete kujutamine tasapinnal. Joonistuse kompositsiooniline skeem. Parima paigutuse leidmine. Esemete paigutamine lehele (2-3 esemest koosnevad seadeldised). Esi- ja tagaplaan. Kattumise kujutamine. Lehe üla- ja

alaosa. Elementaarsed perspektiiviseadused. Esemete kujutamine rakursis. Pealt- ja altvaade. Silmapiiri määramine. Ringi perspektiiv - ellips. Lihtsamad üldistamisvõtted ja nende rakendamine. Esemete taandamine geomeetrilisteks algvormideks. Lihtsamate geomeetriliste vormide konstrueerimine ja kujutamine õigetes proportsioonides. Vormiharja märkimine. Üldistamine elementaarsel tasemel. Joonistus kui tervik. Valguse ja varju kasutamine. Loomulik ja kunstlik valgus. Valguse suund ja tugevus. Üldine valguse ja varju vahekord. Omavari. Visandamise alused. Skitseerimine. Kiire ja valikuline kujutamine. Joonvisandite spetsiifika. Olulise ja ebaolulise eristamine. Karaktersete tunnuste analüüs ja rõhutamine. Väljendusrikkuse saavutamise lihtsamad vahendid. Inimise kujutamise alused. Lihtsamate anatoomiliste vormide kujutamine. Inimfiguuri põhiproportsioonid ja mahtude jaotumine. Näotüüp ja näoosade põhiproportsioonid. Karaktersete tunnuste rõhutamine. Karikeerimine.

4.3.2. II õppeaasta (II kursus)

Aine maht 70 õppetundi õppeaastas.

Õ p p e s i s u

Joonistuse ülesehituse keerukamad vormid. Esemete keeruline ruumiline organisatsioon. Üldvormi ja detaili suhe. Kompositsiooni sisemine dünaamika, rütm ja harmoonia. Esemeid ümbritseva ruumi kujutamine. Mitmekordne kattumine. Läbipaistvus. Siluettjoonistus.

Joonte funktsioonide rakendamine. Joon kui kontuur. Kontuurjoonistuse liigid. Joon vormi rõhutajana. Joon figuuri ja fooni eraldajana. Joon kui liikumine ja aktsent. Abijooned ja nende kasutamise võimalused. Suurte pindade katmine.

Tonaalsus. Toonivahekordade analüüsimine. Üldine tonaalsus. Pooltoonid. Kontrast. Figuuri ja fooni vahekord. Tausta funktsioonid. Tume objekt heledal taustal Ja hele objekt tumedal taustal. Graafiline ja maaliline pinnakäsitus. Faktuuride mitmekesisus ja nende teadlik kasutamine.

Perspektiiviõpetuse alused. Tuum- ja koondpunkt. Vaatenurga suurus. Eri keerukusega esemete ja seadeldiste perspektiivne kujutamine (tool, laud jms.).

Valgus ja vari. Ruumi ja vormi edasiandmine valguse ja varju abil. Suunatud ja hajutatud valgus. Varjuõpetus. Varjud eri kujuga esemetel. Läige ja refleks.

Materjali kujutamine. Drapeering kui kujutamisobjekt. Voldistiku konstrueerimine. Jäigad ja plastilised materjalid.

Inimfiguuri kujutamine. Inimkeha üldvormid ja mahud. Keha sümmeetria. Figuuri ruumiline paiknemine. Figuuri kadreerimine. Telg- ja abijoonte kasutamine figuuri ülesehituses. Staatiliste pooside spetsiifika. Raskuspunkt ja toetuspind. Seisev ja istuv figuur. Figuuri karakterised tunnused. Pea ehitus ja portree. Pea skemaatiline kujutamine (tahuline pea). Eest- ja külgvaade. Portree kadreerimine. Pea konstrueerimine. Pea ühendamine õlavöötmega. Plastiliste punktide kasutamine. Pea detailid (kõrv, nina, suu) kipsist.

Spontanne ja vabajoonistus. Mälu järgi joonistamine. Reaalsed ja ebareaalsed kujutamisobjektid. Ebareaalsed ruumisuhted. Grotesksed kujutised.

4.4. PÕHIÕPE VANEMA ASTME AINEKAVA

4.4.1. III õppeaasta (III kursus)

Aine maht 70 õppetundi õppeaastas.

Õ p p e s i s u

Kujutava geomeetria alused. Siseruumid (interjöäri) perspektiivne kujutamine. Perspektiivireeglite kokkuleppeline olemus. Välisruumi perspektiivne kujutamine. Sügavustunnused väliskeskkonnas. Õhuperspektiiv. Maastiku kujutamine. Arhitektuursete vormide edastamine. Inimese anatoomilis-morfoloogilise ehituse tundmaõppimine. Kehaehituse tüpoloogia. Figuuri ealised ja soolised iseärasused. Mehe ja naise kehaehituse erinevused. Figuuri aktiivsete plastiliste punktide kasutamine. Portree ja figuur. Kolju ehituse tundmaõppimine. Dünaamiline portree. Näoväljenduste edasiandmine. Kaksikportree. Dünaamiline poolfiguur. Figuuri kujutamine lihtsas rakursis. Seoste loomine kehaosade vahel ja figuuri kui tervikuga.

Jäsemete kujutamine. Käe ja randmeliigese konstrueerimine. Künarvarre ehitus. Jala ja hüppeliigese kujutamine. Materjalide omadused. Materjaliomaduste võrdlev analüüs (tekstiil, paber, klaas, metall, puit, keraamika, plastmass jms.). Keeruka pinna faktuuriga objektid. Võtted faktuuri ja tekstuuri edasiandmiseks. Materjali seos eseme funktsiooniga. Loomade kujutamine. Loomade liikumisaparaadi mitmekesisus. Vormide plastika liikumisel. Liikumistsükli analüüs. Liikumisillusiooni loomine. Visandamine. Vormi tähenduse kiire haaramine. Toonvisandite spetsiifika. Kujutamine ja tõlgendamine. Isiklik suhe kujutatavasse. Motiivi valikuline kujutamine. Kunstilise korrastamise võtete mitmekesisus. Hüperrealistlik kujutamine. Tutvumine lihtsamate nägemisillusioonidega.

4.4.2. IV õppeaasta (IV kursus)

Aine maht 70 õppetundi õppeaastas.

Õ p p e s i s u

Figuraalse kompositsiooni alused. Seisev, istuv ja lamav figuur. Figuur rakursis. Poosi staatika ja dünaamika. Raskuspunkt ja raskuspunkti vertikaal. Staatilise tasakaalu säilimise tingimused. Figuur ja riietus (argirõivastus, originaalkostüüm jne.). Akt (poolakt). Mitmefiguuriline kompositsioon ja selle mahulis-ruumiline struktuur. Figuuride ruumiline paiknemine. Plastilise anatoomia alused. Plastilised punktid figuuril. Skeleti peamiste mahuliste vormide ja reljeefselt avalduvate skeletiosade analüüs. Tugi-liikumisaparaat. Skelett ja selle tähtsus organismis. Keha sisemise ehituse ja välise vormi vastavus. Antagonistlike lihasegruppide kujutamise üldised seaduspärasused. Õlavöötme ja rindkere kujutamine (poolakt). Komplitseeritud portreelised lahendused. Kaksikportree. Pilgu suund. Komplitseeritud perspektiivne kujutamine. Juhusliku nurga all asuvate esemete kujutamine. Trepikoja perspektiiv. Varjude ja peegelduste perspektiivne konstrueerimine (bassein jms.). Stiliseerimine. Peamised stiliseerimisvõtted. Keerukate kujutamise objektide vormi lihtsustamine ja tüüpilise rõhutamine. Ühtse võttestiku säilitamine. Harmoonia. Piiratud toneerimine. Kujutava tegevuse kui protsessi teadvustamine. Joonistamise teadlik juhtimine. Joonistamisprotsessi etapid. Eesmärkide püstitamine. Vahendite valik. Materjali kogumine ja kavandamine. Süžee ja teema eristamine. Läbitöötamine ja viimistlemine. Ebaõnnestunud lahenduste hülgamine.

4.4.3. V õppeaasta (V kursus)

Aine maht 70 õppetundi õppeaastas.

Õ p p e s i s u

Figuur ja ruum. Figuraalse kompositsiooni kavandamine. Modell kui abivahend teose loomisel. Inimfiguuri seos siseruumiga. Inimene ja esemed. Inimene ja keskkond. Portree kui väljendusvahendite süntees. Portreeliste lahenduste mitmekesisus. Portree rakursis. Keerukamad karakterportreed. Miimika ja väljendusliigutused. Psüühiliste seisundite avaldumine. Individualiseerimine ja tüpiseerimine. Deformatsioonid väljendusrikkuse tõstmiseks.

Figuuri staatika ja dünaamika. Dünaamiliste pooside liikumisfaasid. Inimkeha seaduspärasused puhkeasendis ja liikumises. Rotatsiooniprobleemid figuuril. Kehapööre, peapööre ja jäsemete pöörded. Proportsiooniõpetus. Proportsiooniõpetus Vana-Egiptuses ja antiigis. Muistsete ruut ja sellest lähtuvad proportsionaalsed suhted. Proportsiooniõpetuse areng renessansi ajal (Leonardo da Vinci, Dürer). Põhimõisted (kaanon, moodul). Geomeetrilised proportsioonikäsitlused. Komplitseeritud viimistlemisprotsess. Viimistlusvõtete mitmekesisus.

4.5 LISAÕPE*

I-IV õppeaastad

Aine maht 35 õppetundi õppeaastal.

Õ p p e s i s u

Lisaõpe on mõeldud süvitsi tegelemiseks joonistamisega, täienduseks ja ettevalmistuseks kõrgkooli astumisel. Varem õpitud joonistamisalaste teadmiste rakendamine ja edasiarendamine.

4.6 Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tunneb materjale, teab nende erinevusi ja oskab valida ja kasutada joonistamisvahendeid ja tehnikaid vastavalt oma ideele ja kujutatava profiilile;
- 2) omab praktilisi kogemusi erinevate joonistustehnikate ja töövõtete kasutamisel tunneb varjutusvõtteid, teab ja oskab neid kasutada pildi sügavuse edasiandmisel;
- 3) mõistab joonte ja pindade emotsionaalset psühholoogilist mõju;
- 4) omab kogemust natüürmordi, maastiku ja inimfiguuri joonistamisel,
- 5) oskab vaadelda ja kirjeldada kujutatut, analüüsib nähtut ja oskab näha seoseid.
- 6) omab teadmisi portree, figuuri ja abstraktse joonistuse ülesehitusest;
- 8) oskab valida motiivi ja on võimeline üldistama.

5. MAALIMISE AINEKAVA

5.1 ÕPETUSE EESMÄRGID

Maaliõpetuse eesmärgiks on õpetada lastele oskust kujutada tegelikkust ja väljendada oma meeleolu värvide abil. Ainekavasse on püütud haarata võimalikult palju maaliõpetuse probleeme ja käsitleda neid laste tasemel.

5.2. EELKOOLI AINEKAVA

Aine maht 70 tundi õppeaastas.

Eelkoolis saab laps ettevalmistuse astumaks põhiõppesse.

Tehakse tutvust maalikunsti võimalustega nii realistlikus kui abstraktses laadis. Õpitakse rakendama maalikunsti vahendeid- värvi, valgust-varju, kompositsiooni, ruumi - seda nii natuuri jäljendamisel (kujutame esemeid, inimest ja keskkonda) kui oma ideede ja fantaasiate kujutamisel ning abstraktses maalimis.

Eelkooli õppeaasta lõpetanu:

- on tutvunud erinevate materjalide ja töövahenditega;
- on harjutanud värvide komponeerimist ning nende abil meeleolu väljendamist;
- oskab pöörata tähelepanu kujutatava iseloomulikele joontele;
- rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- kasutab materjale ja töövahendeid otstarbekalt.

Eriilmeliste ülesannete ja vaheldusrikaste tehnikatega tagatakse mänguline lähenemine õppetööle. Eelkoolis maalitakse eeskätt kattevärvidega. Lisaks tehakse õpetaja valikul ülesandeid järgmistes tehnikates: kollaaž; hariliku pliiatsi, värvipliiatsi ja viltpliiatsi joonistus; õli- ja kuivpastell; lihtsad trükitehnikad, lisaks teised tehnikad, mida õpetaja peab otstarbekaks kasutada. Tööde teostamise tehnikad, materjalid ja töövahendid valib õpetaja vastavalt õppesisule, lähtudes konkreetse grupi huvidest ja jälgides õppe mitmekesisuse printsiipi.

5.3 PÕHIÕPE NOOREMA ASTME AINEKAVA

I õppeaasta (I kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

5.3.1. Õ p p e s i s u

Värvimis- ja pinnakatmisharjutused, lihtsavormilised esemed, natüürmordid, värvierinevused, monokroomsus, jõukohased temaatilised kompositsioonid.

Seadeldised muutuvad järk-järgult keerukamaks, kasutades erinevast materjalist draperiisid jne. I õ/a lõpuks on õpilane õppinud tundma maalimisel kasutatavaid värve (akvarell, guass, pastell jne.), tunneb nende erinevusi ja kasutamisevõimalusi. Ta on õppinud tundma paberiliike, oskab neid valida erinevateks ülesanneteks. Oskab valida erinevate värvide tarbeks vastavaid pintsleid ja eeltööks pliiatseid. (numbrite järgi).

Oskab oma vanuse kohaselt maalida natüürmorte, temaatilisi kompositsioone, looduspilte (pärast praktikat looduses). Ta on püüdnud lahendada nii mõningaid abstraktseid kui ka sümbolistlikke teemasid.

II õppeaasta (II kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

5.3.2. Õ p p e s i s u

Jätkatakse natuurist maalimist natüürmortide järgi, portreemaal (modell järgi), figuurmaali katsetused (modell järgi), dekoratiivpinnalised ja ruumilised ülesanded. Erinevad maalikäsitlused täppiv puäntillistlik, laia pintsliga üldistav laseriv jne. Ka kollaaž.

Temaatilised kompositsioonid ja geomeetrilis-abstraktsed pildid. Vastavalt õpilase vanuseastmetele ja võimetele võiks proovida ka poolfiguuri või figuuri maalimist, mis on küll III-IV õ/a. ülesanne. Võiks teha veel autoportreed, portreevisandeid jm.

Teise õppeaasta lõpuks peaks õpilane oskama maalida natüürmorte ja portreed omal vanuseastmel, tundma värvitoone nende nimetuste järgi, oskama iseseisvalt teha akvarelli ettevalmistusteid (paberite pingutamine kleepimise teel), teadma primaar-, sekundaar- ja tertsiaarvärve, sooje ja külmi toone, kontrastvärve jne.

On saavutatud natüürmortide puhul ruumiline lahendus. Õpilane on tutvunud akvarellitehnikatega - kihtide viisi katmine, märjalt märga jne.

II õ/a. maalimine toimub põhiliselt guass- ja akvarellvärvidega, tutvutakse ka segatehnikatega ja võimaluse korral pastellmaaliga.

5.4. PÕHIÕPE VANEMA ASTME AINEKAVA

III õppeaasta (III kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

5.4.1. Õ p p e s i s u

III õ/a. õpilased kordavad ja kasutavad oma töödes kõike varemõpitut. Natüürmordid on koostatud võimalikult keerulistest esemetest, mõnel juhul kasutatakse värvilist valgust.

Usaldatakse seadeldiste koostamist õpilastele, andes eelnevalt ülesande või probleemi suunitluse, näiteks soojades värvides natüürmort, metall- ja klaasesemetega jne.

Põhiülesanne on portree ja figuurmaal (modell järgi).

Pööratakse senisest enam tähelepanu stilisatsiooni võimalustele, koloriidi ja hele-tumeduse käsitlusele.

Õpilased on III õ/a. lõpuks õppinud edasi andma erinevaid materjale: klaas, keraamika, eri materjalidest draperiisid jne.

Portree osas peaks suutma modelleerida värvi ja hele-tumeduse abil näo vormi.

Poolfiguuri- ja figuuriülesanded jätkuvad V õppeaastal.

Süvendatult on lahendatud sümbolistlikke, abstraktseid, dekoratiivseid jne. ülesandeid. Maalitakse mõningaid ilmastikunähtusi, näiteks vihm, udu, torm jm.

Tutvutakse tempera ja akrüülvärvidega. Lisaks võib kasutada segatehnikaid ja -materjale.

Üks ülesanne võiks olla koopia tegemine originaalmaalist.

IV õppeaasta (IV kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

5.4.2. Õ p p e s i s u

Ka kuuluvad IV õ/a. kavva maalivisandid, interjöörid, autoportree, portreed kaasõpilastest jm., mida võib ka siduda figuuraalseks ülesandeks, näiteks "Tund kunstikoolis" jne.

IV õ/a. lõpuks on õpilased täiendanud oma oskusi figuuraalmaalis, oskavad ise endale ülesandeid püstitada, tõestada maalialaseid probleeme ja huvituda nende lahendamisest, pöörata tähelepanu pildi väljendusrikkusele, koloriidile, pildi terviklikkusele jne. Maalimine toimub põhiliselt guassvärvidega, võib tutvuda ka õlivärvidega.

IV õ/a. lõpetajad peaksid olema leidnud endale sobiva tehnika ja maalimisviisi ning olema suutelised neid rakendama lõputöös.

V õppeaasta (V kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

5.4.3. Õ p p e s i s u

Ka kuuluvad V õ/a. kavva maalivisandid, interjöörid, autoportree, portreed kaasõpilastest jm., mida võib ka siduda figuraalseks ülesandeks, näiteks "Tund kunstikoolis" jne.

V õ/a. lõpuks on õpilased täiendanud oma oskusi figuraalmaalis, oskavad ise endale ülesandeid püstitada, tõestada maalialaseid probleeme ja huvituda nende lahendamisest, pöörata tähelepanu pildi väljendusrikkusele, koloriidile, pildi terviklikkusele jne. Maalimine toimub põhiliselt guaššvärvidega, võib tutvuda ka õlivärvidega.

V õ/a. lõpetajad peaksid olema leidnud endale sobiva tehnika ja maalimisviisi ning olema suutelised neid rakendama lõputöös.

Lisaõpe

I-IV õppeaastad

Aine maht 35 õppetundi õppeaastal.

5.4.3. Õ p p e s i s u

Lisaastaad on mõeldud süvitsi tegelemiseks maalimisega, täienduseks ja ettevalmistuseks kõrgkooli astumisel. Maalitakse valdavalt modelli - õpitakse aktimaali, figuuri, portreed, natüürmorti.

Kuna lisaõppeaastal on nii oma kooli lõpetanuid kui ka väljastpoolt tulnuid, tehakse algul üks natüürmort kõigi oskuste ja võimetega tutvumiseks.

Järgmine töö võiks olla vastavalt enamuse oskustele kas portree, poolfiguur või täisfiguur, mida maalitakse süvenenult ca 3 korda. Edasi võiks järgneda aktivisandid või pikemaajaline töö aktis.

Vahelduseks võiks maalida interjööri, figuraalset sümbolistlikku kompositsiooni või muud.

Siis jälle akt, algul lihtsam, siis keerulisemas poosis ja rakursis.

Vaheldumisi teemasid ja ülesandeid vahetades ja erinevatele käsitustele tähelepanu pöörates saavutatakse aasta lõpuks teatud oskused maaliline vabadus aktimaalides.

6. KOMPOSITSIOONI AINEKAVA

6.1 ÕPETUSE EESMÄRGID

Kompositsioon on üks põhilistest distsipliinidest kunstikoolis, mis formeerib õpilase loomingulist maailmanägemust, arendab kujutavat mõtlemist ja individuaalset võimekust. See õppeaine omab tihedat sidet joonistamise, maalikunsti ja skulptuuriga, samuti töödega (tikand, puugravüür, linoollõige jt.). Et arendada lastes loomingulist fantaasiat, ei tule peamist rõhku asetada mitte niivõrd tegelikkuse täpsele jäljendamisele kui süzee kujutamise karaktersusele, ekspressiivsusele ja dekoratiivsusele.

Kujutamiseõpetuses õpitakse pliiatsi-, hariliku sule, pintsli-, akvarelli-, guassi-, pastelli- ja teisi tehnikaid. Kujutamiseõpetusega seostub ka värvusõpetus, et selgitada vastastikuseid mõjusid, kontrastide ja koloriidi tekkimise probleeme, värvuste psüühilisi mõjusid. Üldkompositsiooni alla kuulub ka dekoratiivne kompositsioon, mis hõlmab dekoratiivse kujunduse nähtusi, õpetab tundma rahvuslikku ornamentikat ja looma uusi ornamente kasutades pinna jaotamisel tasakaalu.

6.2. EELKOOLI AINEKAVA

Aine maht 70 tundi.

Eelkoolis saab laps ettevalmistuse astumaks põhiõppesse.

Lahatakse kunstiteose ülesehitust, sisu ja vormi. Rakendatakse erinevaid vormiomadusi nagu liikumine, rütm, kontrast, proportsioon jne. Luuakse nii abstraktseid kui figuuraalseid kavandeid ja teoseid. Kasutatakse kollaaži kui kompositsiooniharjutusteks ideaalselt sobivat tehnikat. Eriilmeliste ülesannete ja vaheldusrikaste tehnikatega tagatakse mänguline lähenemine õppetööle. Eelkoolis maalitakse eeskätt kattevärvidega. Lisaks tehakse õpetaja valikul ülesandeid järgmistes tehnikates: kollaaž; lihtsad trükitehnikad, lisaks teised tehnikad, mida õpetaja peab otstarbekaks kasutada. Kujutava kunsti ruumilistes ülesannetes kasutatakse nii paberist voltimist, origamit, kleepimist, assamblaaži ehk erinevatest materjalide ja esemete liitmist, platsiliinist voolimist, luuakse kompositsioone olemasolevate või valmis objektidega. Lisaks luuakse segatehnikas töid, mis võivad olla kas tasapinnaliste tehnikate kombineerimine või tasapinnaliste ja ruumiliste tööde ühendamine. Tööde teostamise tehnikad, materjalid ja töövahendid valib õpetaja vastavalt õppesisule, lähtudes konkreetse grupi huvidest ja jälgides õppe mitmekesisuse printsiipi.

Eelkooli õppeaasta lõpetanu:

- on tutvunud erinevate materjalide ja töövahenditega;
- on harjutanud värvide komponeerimist ning nende abil meeleolu väljendamist;
- arvestab oma töid luues peamiste kompositsiooni reeglitega;
- rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- kasutab materjale ja töövahendeid otstarbekalt.

6.3 PÕHIÕPE NOOREMA ASTME AINEKAVA

I õppeaasta (I kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

6.3.1. Õ p p e s i s u

Õpilasülesanded temaatilise kompositsiooni alal.

Jooned ja pinnad. Joonte ja pindade liigid. Kompositsioon geomeetriliste ja orgaaniliste (korrapäraste ja ebakorrapäraste) pindadega. Pindadevahelised proportsioonid. Pindade suhe tervikusse. Figuur ja foon. Siluett. Dominantsed ja mittedominantsed (aktiivsed ja passiivsed) pinnad. Pinnafaktuur ja -tekstuur. Dekoratiivsed pinnad.

Õ p e t a d a (ja harjutada):

- leidma süzele vastavaid kompositsioonelemente ja kompositsiooni mõtet avavat situatsiooni;
- suurendama ekstensiivsemalt pildipinna kasutamisel üha laiemale intensiivsemale pildipinna kasutamisele;
- selgeks mõisted: "kõrgel" ja "madalal" ning neid kujutamisel kasutama;
- kasutama pildi süzeelise mõtte esiletoomiseks karakterseid interjööridetaile;
- looma fantastilisi olukordi taime-, loomariigis, putukate elust; looma kompositsioone muinasjutulistest olukordadest inimeste ja loomade figuuridega ühises tegevuses, eristama ja kujutama ilmastikunähtustest tingitud olukordi (tuisk, vihm);
- rühmitama kompositsioonelemente mõtte ilmekama avamise huvides, perspektiivis kujutama ruumi ja inimrühmi;
- fantaseerima uusi tehisevorme ja kujutama neid mitmes plaanis koos loodusega (fantastilised loomad ja maastikud teistel planeetidel);
- kujutama veekogude läbipaistvust ja peegeldust; - illustreerima muinasjutte; värvuste abil andma edasi meeleolusid.

Tehnikatest õpitakse sügavamalt guassmaali ja akvarelli. Tutvustatakse vahakriipe ja sullejoonistusi. Teostatakse töid linoollõikes, võimaluse korral ka sügavtrüki.

II õppeaasta (II kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

6.3.2. Õ p p e s i s u

Õppeained kompositsiooni alal.

Üldkompositsiooni alused. Kompositsiooni mõiste. Tasapinnaline ja ruumiline (2- ja 3-mõõtmeline) organisatsioon. Kompositsioonilise ülesehituse alused. Tektoonika. Tegelikuse interpreteerimine. Kunstilise kujundi loomine ja peegelduskongruentsus. Võrkkompositsiooni alused. Seriaalsus. Ornament. Ornamentaalsus looduslikus ja tehiskeskkonnas. Rahvuslik ornamentika. Bordüürid. Detailiseerimine, nüansseerimine ja abstrahheerimine. Stiliseerimine. Rütm ja dünaamika. Geomeetriliste ridade kombineerimine. Vertikalism ja horisontalism. Kontrasti avaldumisvormid (vormi-, värvuse ja faktuurikontrast). Kontrastsed paarid.

Ü l e s a n d e d:

valida antud teemale iseloomulikumat süžeed, leida ja rühmitada pildil kompositsioonelemente ekspressiivsuse huvides;

- kujutada tegevuses inimrühmi kaugel ja ligidal;
- kujutada figuurilist kompositsiooni koos keerulisemate tehiskeskkonnade vormidega;
- kujutada ilmastikunähtusi (õine linn, õhtune küla);
- kujutada fantastilisi olendeid ja ebaloomulikke suurusvahekordi - hiiglaste erinevus väikesest inimesest; inimeste karakteriseerimine, loomade liikumine ja anatoomia;
- kujude psüühilisi seisundeid inimestel ja loomadel, väljendatud liikumise abil;
- karakteriseerida päeva- ja aastaaegadest tingitud atmosfäärilisi olukordi (päikesepaiste, vihm, udu, tuisk, äike);
- illustreerida rahvaste muinasjutte;
- kaunistada pinda faktuurirütmidega;
- kujundada eksliibris. Tehnikatest: guass, akvarell, linoollõige, vahakriibe, tusijoonis jm;
- plokki-kiri.

6.4. PÕHIÕPE VANEMA ASTME AINEKAVA

III õppeaasta (III kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

6.4.1. Õ p p e s i s u

Temaatiline kompositsioon. Siin töötatakse portree, figuuri, interjööri ja maastiku alal, seostatakse neid temaatilises kompositsioonis. Ideekavandite loomisel õpitakse läbi töötama kompositsiooni üldsuundi. Õpitakse tunnetama tonaalseid värvuste vahekordi ja neid oma loomingus kasutama. Õpitakse sügavamalt tunnetama värvuste emotsionaalseid mõjusid ja sellest lähtuvalt uusi värvuste kombinatsioone ja koloriiti.

Temaatilise kompositsiooni alused. Figuraalne kompositsioon. Figuraalsele gruppide paigutamine. Figuuri seostamine teiste kompositsiooniliste elementidega. Illusoorne ruum.

Graafiline kommunikatsioon. Kirjakompositsiooni alused. Tarbe graafika võimalused.

Illustratsioonide liigid. Seosed tekstiga. Näitusekujunduse põhimõtted.

Temaatilise kompositsiooni alal õ p e t a d a j a h a r j u t a d a : - figuraalset kompositsiooni majade, puude ja interjööri;

- leida vahendeid idee ekspressiivseks väljendamiseks;

loomade figuraalset kompositsiooni seostama interjööri või maastikuga;

- figuraalse kompositsiooniga seostatult kujutama merd, sadamat ja laevu;

komponeerima pinda ühe figuuriga ruumis;

- looma kompositsiooni seostades figuure siseruumi perspektiiviga; kujutama liikuvate figuuride gruppe koos välisarhitektuuriga;

- kujutama õhtust või öist meeleolu figuraalses kompositsioonis; illustreerima rahvapäraseid

muinasjutte;

- rakendama graafika tehnilisi võimalusi pildi emotsionaalsuse esiletõstmiseks.

IV õppeaasta (IV kursus)

Aine maht 105 õppetundi.

6.4.2. Õ p p e s i s u

Õpilasülesanded temaatilise kompositsiooni alal.

Jätkub figuuride, loomade, maastiku ja majade skitseerimine kompositsiooni materjali kogumiseks.

Kujutamiseõpetuses selgitatakse õpilastele, et kujutamine on tegelikkuse interpreteerimine, milles isikupära võib avalduda üldistuse määras, karakteriseerimise viisis, vahendite valikus, isikupärases käekirjas ja tehnilises teostuses. Temaatilises kompositsioonis pööratakse tähelepanu plastilis-ruumilisele kujutamisele, õhuperspektiivi värvuste nüansseerimisele ja valguse-varju ärakasutamisele kompositsiooni süzee esiletoomisel. Ideekavandite loomisel õpitakse läbi töötama kompositsiooni üld skeemi, kasutama ekspressiivsuse saavutamiseks mitmesuguseid vahendeid, nagu vaatepunkti kauguse ja kõrguse mõju, vertikaal-, horisontaal- ja diagonaalsuuna mõju, täisnurga ja teravnurga all ristuvate joonte mõju, rahuliku tasakaalu ja dünaamika, sümboolika ja värvuste mõju.

Tasakaal. Tasakaalu tingimused. Sümmetriline ja ebasümmetriline tasakaal. Staatus ja dünaamilisus. Horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne ja radikaalne tasakaal. Ülaosa - alaosa, vasak - parem. Proportsioon ja mõõt. Proportsioneerimine ja mastaap. Proportsioonisüsteemide mitmekesisus. Moodul ja kaanon. Geomeetrilised progressioonid. Kuldlõige.

Värvus. Värvus ja kultuuritraditsioon. Värvuste psühholoogiline mõju. Kompositsiooni seos teiste kunstiliikidega (muusika, teater, video). Kineetilise kunsti aluste tundmaõppimine.

V õppeaasta (V kursus)

Aine maht 105 õppetundi.

6.4.3. Õ p p e s i s u

Õpilasülesanded temaatilise kompositsiooni alal.

Jätkub figuuride, loomade, maastiku ja majade skitseerimine kompositsiooni materjali kogumiseks.

Kujutamiseõpetuses selgitatakse õpilastele, et kujutamine on tegelikkuse interpreteerimine, milles isikupära võib avalduda üldistuse määras, karakteriseerimise viisis, vahendite valikus, isikupärases käekirjas ja tehnilises teostuses. Temaatilises kompositsioonis pööratakse tähelepanu plastilis-ruumilisele kujutamisele, õhuperspektiivi värvuste nüansseerimisele ja valguse-varju ärakasutamisele kompositsiooni süzee esiletoomisel. Ideekavandite loomisel õpitakse läbi töötama kompositsiooni üld skeemi, kasutama ekspressiivsuse saavutamiseks mitmesuguseid vahendeid, nagu vaatepunkti

kauguse ja kõrguse mõju, vertikaal-, horisontaal- ja diagonaalsuuna mõju, täisnurga ja teravnurga all ristuvate joonte mõju, rahuliku tasakaalu ja dünaamika, sümboolika ja värvuste mõju. Tasakaal. Tasakaalu tingimused. Sümmeetriline ja ebasümmeetriline tasakaal. Staatus ja dünaamilisus. Horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne ja radikaalne tasakaal. Ülaosa - alaosa, vasak - parem. Proportsioon ja mõõt. Proportsioneerimine ja mastaap. Proportsioonisüsteemide mitmekesisus. Moodul ja kaanon. Geomeetrilised progressioonid. Kuldlõige. Värvus. Värvus ja kultuuritraditsioon. Värvuste psühholoogiline mõju. Kompositsiooni seos teiste kunstiliikidega (muusika, teater, video). Kineetilise kunsti aluste tundmaõppimine.

Lisaõpe

I-IV õppeaastad

Aine maht 70 õppetundi igal õppeaastal.

6.4.4. Ö p p e s i s u

Lisaõpe on mõeldud täienduseks ja ettevalmistuseks kõrgkooli astumisel.

Õpilasülesanded temaatika kompositsiooni alal.

Üldised õpilasülesanded:

Ekspressiivsete kompositsioonide loomine vaatluse järgi. Kujutamine loodus- ja tehisvormide põhjal. Loodus- ja tehisvormide vaheliste suhete ning seoste kujutamine, üldvormide liigendamine valguse ja varjude abil.

Ruumisügavuste kujutamine õhuperspektiivi abil.

Inimeste liikumise kujutamine ruumisügavusest vaataja poole. Lakooniliste väljenduste andmine siluetiga.

Kompositsioon fantastilisest, kuid oma konstruktsioonilt teostatavatest hoonetest.

Reaalsusele tuginevate vormide ümberkujundamine, muutmine ja nende põhjal uute fantastiliste vormide loomine.

Inimese kujutamine. Reaalsusele tõelähedaste proportsioonide kujutamine.

Rütm kujutavas loomingus (temaatilises kompositsioonis). Soovitav kujutamistehnika: linoollõige, papitrükk, sulejoonis, koloreeritud tusijoonis, akvatrükituss.

Karakteriseerimine ja fantaseerimine. Keskkonnaobjektide karakterised tunnused. Floora ja fauna iseloomulike tunnuste analüüs. Karakter ja liikumine. Karakteriseerimisvõtted. Reaalsed ja fantastilised vormid ning nende ühendamine. Fantaasia kompositsioon.

7. VORMIÕPETUSE (SKULPTUURI) AINEKAVA

7.1. ÕPETUSE EESMÄRGID

Vormiõpetuse eesmärgiks on tutvumine kolmemõõtmeliste kunstiliste objektide ja nende loomise seaduspärasustega. Antakse ülevaade vormimaaailma mitmekesisustest ja selle ruumilise organiseerimise printsiipidest. Vaadeldakse skulptuuri ajaloolise arengu põhietappe ja jälgitakse kaasaegse vormiõpetuse suundumusi. Õpitakse tundma ja valdama plastilis-mahulise modelleerimise ja konstrueerimise võtteid ja vahendeid. Arendatakse vaatlus-, kujutamise- ja eneseväljendamisoskust.

7.2. EELKOOLI AINEKAVA

Aine maht 70 õppetundi.

Eelkoolis saab laps ettevalmistuse astumaks põhiõppesse.

Voolitakse mälu, ettekujutluse kui ka natuuri järgi. Õpitakse reljeefiga katma pindu. Reljeefse ornamendi voolimine. Modelleeritakse vormi väiksemateks kui ka suuremateks osadeks. Dekoratiivesemete loomine.. Liikumisasendis figuuride voolimine. Lihtsamad tarbeesemed.

Eelkooli õppeaasta lõpetanu:

- on tutvunud erinevate materjalide ja töövahenditega;
- on harjutanud värvide komponeerimist ning nende abil meeleolu väljendamist;
- arvestab oma töid luues peamiste kompositsiooni reeglitega;
- konstrueerib võimetekohaselt lihtsama vormiga esemeid;
- on teinud nii jäljendavaid kui fantaasiatöid, kujutades erinevaid tegelasi ja esemeid;
- rakendab oma töödes mitmekesisid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- kasutab materjale ja töövahendeid otstarbekalt.

Õppesisu:

Eriilmeliste ülesannete ja vaheldusrikaste tehnikatega tagatakse mänguline lähenemine õppetööle. Ruumilistes ülesannetes kasutatakse nii paberist voltimist, origamit, kleepimist, assamblaaži ehk erinevatest materjalide ja esemete liitmist, plastiliinist voolimist, luuakse kompositsioone olemasolevate või valmis objektidega. Lisaks luuakse segatehnikas töid, mis võivad olla kas tasapinnaliste tehnikate kombineerimine või tasapinnaliste ja ruumiliste tööde ühendamine. Tööde teostamise tehnikad, materjalid ja töövahendid valib õpetaja vastavalt õppesisule, lähtudes konkreetse grupi huvidest ja jälgides õppe mitmekesisuse printsiipi.

7.3 PÕHIÕPE NOOREMA ASTME AINEKAVA

I õppeaasta (I kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

7.3.1. Õ p p e s i s u

Sissejuhatus vormimaailma. Maailma vormiline mitmekesisus. Skulp tuuri olemus ja spetsiifika. Kolmemõõtmelise kujutamise viisi võrdlemine kahemõõtmelisega. Mitme vaatepunkti kasutamine ja koordineerimine. Ruumilismahulise organisatsiooni põhiprintsiibid. Ruumilisus ja plastilisus. Põhiliste modelleerimisvahendite, -materjalide ja -võtete tutvumine. Klassikalise modelleerimistehnika alused. Voolimine savis. Voolimispulkade (stekade) ja improviseeritud abivahendite kasutamine. Pöörleva aluse kasutamine. Mõõtmine ja võrdlemine. Silma ja käe töö koordineerimine. Elementaarteadmised skulptuuri materjalidest. Skulptuuri funktsionaalne mitmekesisus. Skulptuuri liigid (vaba- ja pisiplastika, dekoratiiv- ja monumentaalskulptuur, installatsioonid jt.). Skulptuuri dekoratiivsed funktsioonid.

Vormiõpetuse põhimõisted. Mass ja maht. Suur ja väike vorm. Kerge ja raske vorm. Vormikontrastid. Telgede markeerimine. Horisontaalsus, vertikaalsus ja diagonaalsus. Vaated ja siluett. Toetuspunktid. Plastilised punktid ja nende seos tervikuga. Esi- ja tagaplaan. Ülaosa ja alaosa. Skulptuurne tervik ja selle liigendamine. Vormielementide ühendamise võtted.

Figuraalne kompositsioon. Figuraalse kompositsiooni temaatiline mitmekesisus. Ühe- ja mitmefiguuriline kompositsioon. Figuraalsete gruppide paigutamine. Inimfiguuri kasutamise võimalused. Tegevuste kujutamine. Figuuri ja esemete seostamine ja vormiline ühtsus. Loomafiguuride plastiline variatsioon.

Ümarplastika ja reljeef. Kõrg-, pool- ja madalreljeef. Reljeefi spetsiifika. Valguse osa reljeefse kujutise tekkimisel. Vagus ja vari skulptuuris.

Vormi väljendusrikkus. Vorm idee väljendajana. Isikupärane kujutamine ja ekspressiivsus. Keskkonnanähtuste (ilmastik jne.), atmosfääri ja psüühiliste seisundite (meeleolu jms.) kujutamine.

I kursuse lõpuks õppija:

- tunneb ära ja kasutab põhilisi töövahendeid: steka, voolimisalus, silmusraud, rull;
- tunneb savi omadusi;
- teab ja kasutab voolimisel geomeetrilisi kujundeid;
- on voolinud oma võimetele vastavalt elusloodust: loomi, linde, putukaid, taimi;
- on voolinud natuurist lihtsama vormiga esemeid;
- on voolinud loovust ja fantaasiat nõudvaid ülesandeid;
- on valmistanud keraamilise anuma või pisiplastika;
- saab aru mõistetest sügavus, laius, kõrgus ja osade omavahelised suurussuhted;
- on harjutanud meeskonnatööd.

II õppeaasta (II kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

7.3.2. Õ p p e s i s u

Vormiõpetuse põhimõisted. Vormide tüpoloogia. Avatud ja suletud vorm. Kumer ja nõgus vorm. Vormihari ja vormipõhi. Skulptuuri omaruum. Osa ja tervik. Tsenter ja perifeeria. Monoliitsus ja fragmentaarsus. Vormielementide ühendamise (lõikumine, neeldumine jms.) Ruumide ekstensiivne ja intensiivne kasutamine. Orgaanilised ja geomeetrilised vormid. Kehad. Staatile ja dünaamiline kompositsioon.

Mass ja maht. Masside Konstruktiivsed omadused. Masside reaalne ja visuaalne raskus. Mahtude suhe ja tasakaal. Proportsioneerimine ja mastaap. Kombinatorika alused. Arhitektooniline (tektooniline) komponeerimine. Tasakaalu tingimused. Sümmeetriline ja ebasümmeetriline tasakaal. Vorm ja ruum. Figuuri ja fooni seaduspärasused. Kontuuri kasutamine. Ruumiline jada. Vormide seostamine ja vastandamine. Vormikontrast. Looduslike ja tehisvormide mitmekesisus. Looduslike ja tehisvormide analüüs. Looduslikud ja sünteetilised materjalid. Materjali omaduste kasutamine vormiloomes. Materjali ja vormi vastavus. Materjalide säilivus. Loodusliku materjali (savi, kivi, vesi, liiv, kips, puit, vill jm.) ja nende kasutamise võimalused. Töödeldud materjalid (klaas, paber, lina, puuvill jms.). Sünteetilised ja tehnilised materjalid (plastmassid, penoplast, kile, ruberoid, makroflex jt.). Keerukamad modelleerimisvahendid ja -võtted. Tugialuse (karkassi) kasutamine. Aluste tüübid. Loodimine. Pinnatöötlus, faktuuri ja tekstuuri kasutamine. Töövahendi jälje väärtustamine. Karakteriseerimine ja fantaseerimine. Floora ja fauna iseloomulike tunnuste eristamine ja analüüs. Karakter ja liikumine. Realistlikud ja fantastilised vormid ning nende ühendamise. Fantaasiakompositsiooni liigid.

II kursuse lõpuks õppija:

- valminud tööd on võrreldes eelmise kursusega sidusamad, viimistletumad ja teemakesksemad;
- on omandanud uued töövõtted: mõõtmise sirgli abil, märkimine, rullimine, tööde säilitamine, pakkimine, kipsi segamine, valamine, raiumine;
- tunneb uusi mõisteid- staatile, dünaamiline, (a)sümmeetriline, naturilähedus;
- suudab kavandada ja analüüsida oma loomingut;
- on tegelenud raidkunstiga ehk eseme loomisega ülearuse massi eemaldamise põhimõttega;

- on tegelenud plastikaga ehk vormi tükkaaval ülesehitamisega;
- on teinud töö eseme suurendamise või vähendamise põhimõttel;
- on tegelenud keerulisest esemest koopia valmistamisega;
- on tegelenud kõrg- ja madalreljeefi modelleerimisega ja valanud selle kipsi;
- on tegelenud karkassile dünaamilise skulptuuri valmistamisega;
- on tegelenud keraamikaga;
- tunneb ja on ohutult kasutanud uusi töövahendeid: sirkel, kummitops, meisel, haamer, lihvpaber, kaitseprillid;
- jälgib töökoha korrashoidu.

7.4. PÕHIÕPE VANEMA ASTME AINEKAVA

III õppeaasta (III kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

7.4.1. Õ p p e s i s u

Skulptuur ja keskkond. Skulptuuri seosed ümbritseva keskkonnaga. Miljöõtegurite mõju. Skulptuur interjööris ja eksteriööris. Taustruum. Skulptuuri eksponeerimise põhimõtted. Plastika seosed arhitektuuri ja disainiga.

Vorm ja valgus. Valguse kulg vormil. Valgus kui vormilõige. Valguse nägemine ja fikseerimine. Valguse muutumine (suunamine, hajutamine). Valguse liigid (pehme, mahe, terav, ere). Materjalide valgustundlikkus. Valgus ja ese. Valgust peegeldavad ja neelavad pinnad. Läbipaistvus. Vormi rõhutamine valguse abil.

Vorm ja materjal. Materjali võimaluste avanemine. Materjal ja struktuur. Domineerivate omaduste kasutamine teoste loomisel. Materjalide füüsilised omadused (kõva ja pehme, veniv ja jäik, sile ja karvane, tihe ja poorne). Materjali muutmise võimalused (mõjutamine temperatuuriga, mehhaaniline töötlemine jms.). Materjal kui märk.

Keerukamad vormiloomevõtted. Konstrueerimine ja modelleerimine. Moodulile rajatud kompositsiooni printsiibid. Looduslike ja tehismaterjalide seostamine. Valmisesemete kasutamine. Täis- ja poolproduktid. Valiku ja kasutamise põhimõtted. Valmisdetail aktsendina.

Rütm ja dünaamika. Elementide ühendamise võtted. Korduste kasutamine. Elementide ja intervallide varieerimise võtted ja printsiibid. Rütmi seriaalsus. Rütmide tüübid.

Inimese portreeline kujutamine. Pea konstruktsioon. Aktiivsed skeletipunktid. Pea sidumine õlavöötmelega. Õlavöötme ehitus. Kaela üldvorm. Näoosade analüüs (silm, kõrv, nina jms.). Näolihaste jaotumine. Juuste üldistatud kujutamine. Jäsemete ehitus ja plastika. Liigete ehitus, funktsioon ja seos välise vormiga.

Isikupärane kujutamine ja ekspressiivsus. Individuaalne lähenemisviis ja käekiri. Kompositsiooni ilmekuse suurendamise võtted ja maksimaalse väljendusrikkuse saavutamine.

III kursuse lõpuks õppija:

- on modelleerinud silma, nina, kõrva, suud, kätt ja jalga;
- on modelleerinud pead ja inimfiguuri, arvestades proportsioone ja mahte;
- on katsetanud erinevate väljendusstiilidega;
- teab mõisteid: stiliseerimine, deformeerimine, ekspressiivsus ja minimalism.

IV õppeaasta (IV kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

7.4.2. Õ p p e s i s u

Ajamõõde skulptuuris. Stabiilne ja mobiilne skulptuur. Protsessuaalne kunst (performance, happening jt.) Keskkonnakunst (land-art).

Inimene kui kunstilise kujutamise allikas. Inimese kujutamise viisid ja vahendid. Inimkeha peamised mahulised vormid. Skelett ja selle tähtsus organismis. Inimfiguuri plastilised (konstruktiivsed) punktid. Proportsiooniõpetuse põhijooned. Ealised ja soolised iseärasused. Kehaehituse tüübid. Figuraalne kompositsioon. Kineetika. Liikumise biodünaamiline analüüs.

Vorm ja värv. Värvus kui kultusobjektide osa. Värvuse eseme funktsiohaalse tähenduse kandjana. Värv ja materjal.

Skulptuursete objektide semantilised tasandid. Skulptuuritehnika ja tähendus. Materjal ja aeg. Materjali sõnum konkreetsetes ajas. Materjali ajalooline sõnum. Stiil ja tähendus. Teoste stiililine ühtsus ja sobivus. Eklektilisus. Kitši erinevad vormid. Kunstivoolude ja stiilide avaldumine skulptuuris.

IV kursuse lõpuks õppija:

- kavandab oma tegevust;
- loob erinevatest materjalidest ruumilis-vormilisi kontseptuaalseid, dekoratiivseid või arhitektoonilisi objekte;
- esitleb oma kavandeid ja/või valminud töid kursusekaaslastele;
- on tutvunud erinevate kunstistiilidega;

V õppeaasta (V kursus)

Aine maht 70 õppetundi.

7.4.3. Õ p p e s i s u

Viiendal kursusel on vormiõpetuses fookuses kaasaegne skulptuur, kus tutvutakse kaasaegse vormikeelega. Valmistatakse skulptuure, kasutades tänapäevale omaseid materjale ja väljendusvahendeid. Arendatakse kontseptuaalset ja vormilist mõtlemist, vormiharmoonia tunnetust ning käelisi oskusi. Tutvutakse kaasaegsete kunstnike ja nende loominguga. Traditsiooniliselt valmib kas individuaalselt või grupidöös ühe semestri lõpuks suuremahuline kontseptuaalne skulptuur või installatsioon koolimaja öue. Teisel semestril esitletakse väikesemahulisi kontseptuaalseid töid.

V kursuse lõpuks õppija:

- kavandab oma tegevust;
- loob erinevatest materjalidest ruumilis-vormilisi kontseptuaalseid, dekoratiivseid või arhitektoonilisi objekte;
- esitleb oma kavandeid ja/või valminud töid kursusekaaslastele;
- on tutvunud erinevate kunstistiilidega;
- on teadlik erinevate materjalide ja tehnikate kasutamise võimalustest;
- on tutvunud tehismaterjalidega ning kasutanud neid kompositsioonide loomisel;
- omab ülevaadet Eestis ja mujal tegutsevatest skulptoritest ja nende loomingust.

Lisaõpe

I-IV õppeaastad

Aine maht 70 õppetundi igal õppeaastal.

7.4.4. Õppe sisu

Lisaõpe on mõeldud süvitsi tegelemiseks skulptuuriga, täienduseks ja ettevalmistuseks kõrgkooli astumisel.

Loomeprotsessi teadlik juhtimine. Loomingulise probleemi iseseisev püstitamine. Huvide ja kalduvuste arvestamine tegevuse planeerimisel. Materjali kogumine ja kavandamine. Avatus ümbritsevale maailmale. Ikonograafilise materjali (fotod, reproduktsioonid jms.) kasutamine. Valikuvõimaluste paljususe loomine. Individuaalse ja sotsiaalse ühendamine. Olulise ja ebaolulise eristamine. Lahendusvariantide analüüsimine. Ettepanekute ja soovitude kriitiline analüüs. Dialoog juhendajaga. Keskendumisvõime ja koormustaluvuse arendamine.

Kunstilise kujundi loomine. Kunstilise kujundi kontsentreeritus ja intensiivsus. Tegelikuse interpreteerimine. Teema ja süžee sidumine. Abstraheerimine, detailiseerimine ja nüansseerimine. Viimistlemise võttestike

Alternatiivsed eneseväljendamise võimalused. Teose verbaalne analüüs. Argumentatsioon ja kriitiline mõtlemine kunstilise probleemi käsitlemisel.

8.KUNSTIAJALOO AINEKAVA

Kunstilugu õpetatakse põhiõppes iseseisva õppeainena 2.–5. kursuseni, mahus 1 tund nädalas.

8.1. ÕPETUSE EESMÄRGID

Kunstiajaloo aine on kõikide kunstikoolis õpitavate ainete vaheliseks siduvaks aineks, kus:

- süvendatakse teadmisi kunstiliikide ja ajaloo kohta;
- õpitakse määratlema visuaalse kunstikultuuri arenguloo perioode, vaatama ja hindama kunstiteoseid;
- õpitakse analüüsima erinevaid tehnikaid rahvaste kunstiväärtuste kaudu;
- suunatakse huvi tundma kunstikultuuri väärtuste säilitamise, kaitsmise ja edasiarendamise vastu .

Kunstiajaloo tundides lõimitakse õppetööd muusikaloo tunniga – iga ajastu käsitlemisel kuulatakse ka selle perioodi muusikat, et toetada paremat arusaamist ajastu kultuurilisest ja kunstilisest taustast.

8.2 PÕHIÕPE NOOREMA ASTME AINEKAVA

II õppeaasta (II kursus)

8.2.1. Õppesisu

TEEMAD

1. Kunsti mõisteid.	
2. Kunsti tekkimine.	Ürgaja kunst. Koopamaalid.
Megaliitilised Luunikerdus,	keraamika, metallehistöö, monumendid.
Willendorfi Veenus.	
3. Vana-Egiptuse kunst. Ühiskond, ajaloo	Haudehitised. Sfinks.
põhietapid, mütoloogia ja vaimne	Vaarao portree.
kultuur. Kunsti teke.	Tempel. Hieroglüüfid.

Arhitektuur. Skulptuur.	Pinnakunst. Reljeefid.
Tarbekunst.	

4. Mesopotaamia kunst. Ajaloo põhietapid.	Valitseja loss.
Sumeri kultuuri tähtsus.	Babüloni ehitused.
Kiilkiri.	Reljeefid.
5. Antiik-Kreeka kunst. Ühiskond.	Kreeta lossid.
Mütoloogia. Vaimne kultuur. Egeuse	Keraamika. Seinamaal.
kultuur. Arhailine kreeka kunst.	Skulptuur. Akropolis.
Skulptuur. V saj. e.m.a.; IV saj.	Keraamika areng.
e.m.a. Vaasimaal. Teater.	Teatriehitused.
Hellenistlik kunst. Skulptuur. Arhitektuur.	Ehitised

6. Antiikne Rooma. Ühiskond. Arhitektuur.	Rooma ehitised.
Skulptuur. Sisekujundus.	Reljeefid. Portreed.
Pompeji.	Kupli teke.
7. Varakristlik kunst. Kristliku ideoloogia põhijooned, selle mõju kunstile (keha ja naudingu põlustamine).	Katakombid.
	Basiilikad.
	Mosaiigid.
8. Bütsantsi kunst. Ida-Rooma põhijooned.	Ristkuppelkirikud.
Vaimne kultuur. Arhitektuur.	Mosaiik.
Maalikunst.	Seinamaal. Ikoonid.
9. Vana-Vene kunst (9.-12., 13.-16., 17. saj.) Kiži jt. Kreml. Ivangorod.	Kirikud. Kiiev,
	Ikoonid. Andrei Rubljov
10. Keskaeg Lääne- ja Kesk-Euroopas.	Raamatukunst.
Kunsti elu iseloom. Usu mõju.	Kirikud.
Merovingide ja karolingide kunst.	Tarbekunst.
Viikingid.	
11. Romaani stiil.	Kirikud, elamud, linnused, linnamüürid.
Romaani stiil Eestis.	Tarbekunst. Skulptuur. Maalikunst.
12. Gooti stiil.	Kirikud, elamud, linnused, linnamüürid.
Gooti stiil Eestis.	Tarbekunst. Skulptuur. Maalikunst.

III õppeaasta (III kursus)

8.2.2. Õppesisu

1. Renessanss Itaalias. Varakodanlik linnakultuur.	
Kaubandus, rahandus, manufaktuudid.	
Feodaalsuhete asendumine kodanlikega.	
Inimteadvuse tõus. Uus moraal.	
Humanismi uus tasand.	
Rahvakeele väärtustamine.	Dante. Boccaccio.
Kolmemõõtmelise maailma kujutamine maalikunsti,	

selle samm-sammuline edendamine ja side	
varakodanliku maailmapildiga.	
L. B. Alberti perspektiiviõpetus. Side	
antiikkultuuriga.	
Arhitektuuris - sakraalarhitektuur	Firenze toomkirik
ja ilmalikarhitektuur Kuppel.	Peetri toomkirik palazzo
Skulptuuris- taas iseseisvad	Donatello,
skulptuurid, ratsamonumendid	Verrocchio
Antiikmütoloogia levik, selle tähtsus humanismi	Botticelli.
jaotamises.	
Ilu kultus, estetismi tärkamine.	
Muusika kuulamiseks: Franchesko Kanova da Milano XVI a. lüüra muusika.	
2. Kõrgrenessanss - humanismi triumf ja	Leonardo, Raffael,
kriis.	Michelangelo.Tizian
3. Renessanss Prantsusmaal	Louvre'i uusehitus. Lossid (Blois,
	Chambord). Clouet.
4. Renessanss Saksamaal. Maalikunst.	Dürer, Holbein,
Graafika.	Cranach.
5. 15.-16. saj. kunst Madalmaades	van Eyck, Brueghel, Bosch.
Olustikumaal	
6. Renessanss Põhja-Euroopas	Arhitektuur.
Renessanss Eestis	Skulptuur.
	Kirikuinventar.
7. 17. saj. kunst Itaalias. Barokk.	Bernini, Borromini.
Kirikud. Meelelisuse ja	
ülemeelelisuse segunemine.	
Maalikunst. Bologna koolkond.	Carraccid,
Akademismi tärkamine.	Caravaggio.
Looduslähedane suund.	
Muusika kuulamiseks:	
1) A. Vivaldi "Gloria"	
2) I.S. Bach "Fuga"	
8. 17. saj. kunst Flandrias. Elurõõm,	Rubens, Jordaens,
melelisus.	van Dyck.
9. 17. saj. kunst Hollandis	Väikesed hollandlased. Hals,
	Vermeer, Rembrandt.
10. 17. saj. kunst Prantsusmaal	Versailles (arhitektuur, park).
	Poussin, Lorrain.
11. 17. saj. kunst Hispaanias	Velazquez
12. 17. saj. kunst Eestis	Narva arhitektuurimälestised.
	Tallinna bastionid. Kadrioru loss

8.3. PÕHIÕPE VANEMA ASTME AINEKAVA IV õppeaasta (IV kursus)

8.3.1. Õppesisu	
1. 18. saj. kunst Prantsusmaal. Rokokoo kui õukonna kunst. Rafineeritud naudingulisus, elegants. Aadli ja jõuka kodanluse elulaad.	Sisekujundus. Mööbel. Kostüümid. Ornament. Watteau, Boucher, Gainsborough. Inglise park.
2. 18. saj. kunst Venemaal. Peterburi hooned. Muusika kuulamiseks: Albinoni "Adažio"	Sankt-Peterburgi rajamine. Peetri-aegne barokk, kõrgbarokk ja rokokoo. Tsaaride suveresidentsid.
3. 18. saj. kunst Eestis Muusika kuulamiseks: A. Vivaldi "Gloria"	Kadrioru loss, park. Põltsamaa. Mood. Mööbel.
4. Klassitsism Prantsusmaal. Antiikeeskujud. Klassitsismi etapid (Louis XVI, direktorium, empire). Paraadehitused. Revolutsioonieetika ja keisrikultus maalikunstis.	Tähe võidukaar. Madeleine kirik David. Ingres. Vigee-Lebrun
Muusika kuulamiseks: W.A.Mozart Sümfoonia nr 40, W.A.Mozart "Rekviem"	
5. Klassitsism Venemaal. Peterburi arhitektuurimälestised. 18.-19. saj. Pavlovsk.	Sankt-Peterburgi Inglise park. Pavlovsk, loss-park.
6. Klassitsism Eestis Muusika kuulamiseks: Bokkerini Minuett	TÜ peahoone, Tartu ja Tallinna ehitised. Mõisad.
7. Romantism. Romantism Prantsusmaal. Romantism Saksamaal. Sotsiaalsed ja rahvuslikud põhjused.	Gericault, Delacroix. Friedrich, Richter
Muusika kuulamiseks:	
1) Wagner "Poljot Valkirij"	
2) Bellini "Casta Diva"	
3) List "2. Vengerskaja"	
4) Masne "Elegija" rapsorija"	
5) Sarasate "Cõganskie napevõ"	
6) Grig "Per Günt"	
8. Realism. Maastikumaal. Saksa maalikunst. Rootsi ja Soome realistid. Vene maalikunst. Peredvižnikud. Historitsism.	Millet, Courbet jt. Peredviznikud: Surikov, Repin, Levitan.
Muusika kuulamiseks: 1) P.Tchaikovsky "Aastaajad"	

2) Kalinnikov Sümfoonia nr 1	
9. Eesti rahvusliku kunsti sünd.	Köler, Weizenberg,
Akademism ja realism.	Adamson.
10. Impressionism	Manet, Monet, Renoir,
neoimpressionism	Sisley, Pissarro, Degas, Rodin
Muusika kuulamiseks: M.Ravel “Bolero”	
11. Postimpressionism	van Gogh, Gauguin, Cezanne.
12. Juugend	Klimt, Gaudi, Lindgren , Saarinen, Toulouse-Lautrec, Tiffany
Muusika kuulamiseks: L.Bethoven “Ood rõõmule”	
13. Sümbolism	Munch.
Muusika kuulamiseks: 1) Bize “Karmen”	
2) Rimski-Korssakov “Mesilase lend” ooperist “Muinasjutt tsaar Saltaanist”	
14. Rahvusromantism Põhjamaades	Raud, Gallen-Kallela Simberg

V õppeaasta (V kursus)

1.3.2. Õppesisu

Süvendatud tegelemine õpilaste lõputöö teemadega. Lõputöö teemade kaardistamine (ajurünnak, probleemipuu). Lõputöö teemat toetav eneseanalüüs (Mis on olulised teemad minule? Miks need mulle mõjuvad?). Õpilaste valitud lõputöö teemade süvitsi käsitlemine kunstiloo tunnis. Näiteid kunstnikest ja teostest, mis on seotud õpilaste lõputöödega.

1. Fovism	Matisse, Derain.
2. Ekspressionism. Brücke. Blaue	Kirchner, Nolde, Marc, Dix
3. Kubism	Picasso, Braque, Gris, Leger.
4. Futurism, selle ideoloogia.	Marinetti Severini, Boccioni.
5. Abstraktsionism	Kandinsky, Malevitš, Mondrian, Pollock
	Op-kunst Vasarely
6. Dadaism	ARP. Duchamp, happening, performance
7. Sürrealism.	Dali, Chagall, Miro.
Muusika kuulamiseks: Geršvin “Hällilaul” (“Porgi ja Bess ”)	
8. Pop-kunst	Lichtenstein, Warhol, Oldenburg.
9. Naivism	Rousseau
10. Minimalism	
11. Land-art	
12. Body-art	
13. Hüperrealism	
14. Videokunst	
15. 20. saj. skulptuur	
16. 20. saj. Arhitektuur	orgaaniline arhitektuur, funktsionalism
17. Eesti kunst 20. sajandil	Laikmaa, Kr. Raud.
Noor-Eesti. Rahvusromantism. Kunstiühing ja kunstikool "Pallas"(K. Mägi, A.	

Vabbe, N. Triik, E. Wiiralt, A. Vardi). Eesti Kunstnikkude Rühm (M.Laarman, H.
Olvi, A. Akberg, E. Ole). Eesti kunst (1940-1950, 1960-1970). Kaasaegne eesti kunst
(80-ndate lõpp ja 90-ndad).

Näiteid loovatest ja arutelu toetavatest tegevustest

1. Mõne tuntud teose ainetel grupiga foto lavastuse teostamine.
2. Kunstiteoste analüüsimine erinevate meetoditega: arutlevad küsimused, mõttekaart, ajurünnak, teoste võrdlemine, loovkirjutamine, tujutahvli loomine jne.
3. Kunstioksjoni korraldamine tuntud kunstiteostega.
4. Õpilased panevad ennast kuraatori rolli ning planeerivad isikliku näituse ja põhjendavad oma valikuid.
5. Õpilased võrdlevad kahte teost eri alustel: koloriit, vorm, kontekst, sündmustik vms.
6. Õpilased valivad ühe teose ning kirjutavad selle põhjal loova jutu.
7. Esitluse tegemine kunstnikust, kunstiliigist, ajaloolisest perioodist või kunsti erialast.
8. Tutvustada õpilastele koolis küll õpetajana tuntud, kuid kunstnikuna tundmatut loojat. Kutsuda tundi õpetajaid oma loomingut tutvustama.
9. Õpilased joonistavad asju, mis käsitletud ajaloolisele ajastule iseloomulikud (atribuudid, tehnika jne).
10. Õpilased uurivad paaristööna, milliseid teemasid kunstniku looming puudutab ja pärast esitlevad.
11. Õpilased vaatavad kunstiteost mõnest kindlast ajaloolisest perioodist ning seejärel kavandavad sarnase töö, kus on kasutanud mõnda kaasaegset objekti.
12. Kokkuvõtva kollaaži loomine, kuhu on koondatud olulised märksõnad ja pildid, mis antud perioodiga seostuvad.
13. Kavanda riideese, mis on inspireeritud konkreetsest kunstnikust või kunstiperioodist.
14. Muuda tavaline foto konkreetse kunstivoolu teoseks (kas impressionistlikuks, kubistlikuks, abstraktseks või sürrealistlikuks jne).
15. Kokkuvõtvas tunnis valivad õpilased ühe käsitletud teostest, mis on kõige enam neile omane ning kirjutavad analüüsi, sellest mil viisil nad ise ja kunstiteos võiksid olla seostuvad.
16. Õpilased kirjutavad ise avatud küsimusi, mida teose kohta võiks küsida ning küsivad neid üksteiselt.
17. Õpilased loovad visuaalse ajatelje käsitletud teemade põhjal (nt õppeaasta lõpus).
18. Õpilased külastavad näituseid.

Ideid ülesanneteks näituse külastamisel, kus õpilased:

- teevad paaristööna külastatud näitusele reklaamvideo, mis kutsuks inimesi seda vaatama;
- koostavad külastatud näituse põhjal lühikese artikli piltidega;
- teostavad näituse põhjal kunstiteose kavandi, mis veel oleks võinud seal näitusel olla ja põhjendavad;
- kavandavad töö näituse teksti põhjal;
- kirjutavad näitusel olles välja sõnumid, mida nende arvates kunstnikud oma töödes väljendavad.

KASUTATAV KIRJANDUS:

1. Jaak Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 10.klassile. Ürgajast gootikani. 2005. Kirjastus Kunst.
2. Jaak Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 11.klassile. Renessansist impressionismini. 2007. Kirjastus Kunst.

3. Jaak Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 12.klassile. Postimpressionismist uue meediani. 2007 Kirjastus Kunst.
4. Voldemar Vaga. Üldine kunstiajalugu. 2006 Kirjastus Koolibri.
5. Ernst Gombrich. Kunsti lugu.2000 Kirjastus Avita
6. Sirje Helme. Jaak Kangilaski. Lühike eesti kunsti ajalugu.1999 kirjastus Kunst
7. Viirand, T. Kunstiraamat noortele. Tln., 1982. 221 lk.
8. Kunstileksikon.2000 Kirjastus Kunst
9. Juske, A., Kangilaski, J., Varblane, R. 20. sajandi kunst. Tln., 1994. 199 lk.